

Forretningsbedrift, der findes her i Landet, men saa stor en Bedrift, at ingen anden Forretning blot tilnærmelsesvis kan stilles ved Siden af den. Nationalbanken arbejder med en Aktiekapital af 27 Mill. Kr., og der er et Par enkelte af vore allerstørste Aktiefelskaber, som have et lignende Aktieløb. Den af Ståten i Banerne anbragte Kapital er i Løbet af den sidste Snes Aar steget til det tredobbelte og udgør nu 200 Mill. Kr. Det er en Forretning, som har i sin Tjeneste et Personale paa mellem 7 og 8,000 Personer, en Forretning, hvis aarlige Driftsbudget stiger op til 20 Mill. Kr., det vil sige lige saa meget som en Tredjedel af Statens samlede Budget og mere, end Kongerigets hele Budget var i Aarene før 1864. Og ikke nok hermed, men det kan forudses, at hele denne Forretning fra Aar til Aar vil stige i Betydning. Den vil komme til at indtage en stedse mere dominerende Stilling i hele vor Statshusholdning, og Spørgsmaalet om den Omfang og Økonomi, hvormed den ledes, vil være af afgørende Betydning for hele vor finansielle Stilling. Det er derfor en Sag, som Bevillingsmyndigheden sandelig ikke bør gaa over med let Haand, hvorledes denne Bedrift ledes. Vi have efter megen Modstand og mange Aars forgæves Bestræbelser endelig opnaaet at saa Statsbanernes Budget optaget paa Finansloven. Det er allerede noget, men, som jeg sagde i Gaar, det vilde være en paafaldende Selvforblændelse, om vi vilde tro, at vi med de Kræfter, vi her i Tinget og i Finansudvalget raade over, vare i Stand til at udøve den virkelig gennemgribende Kontrol med Driften, som der trænges til. At et saadant indgaaende Tilsyn er nødvendigt over for en Forretningsbedrift som denne, er noget, der i den Grad stiger sig selv, at det aldeles ikke behøver at støttes ved Angreb paa bestemte — være sig virkelige eller formentlige — Skavanter. Nu er det ganske vist korrekt og rigtigt, at den højtærede Minister træder op her i Salen og tager Ansvar for sine Embedsmænd. De skulle lystre ham, og til Gengæld dækker han dem over for Rigsdagen. Men vi maa dog paa den anden Side ikke lægge mere i dette Ansvar, end der virkelig ligger deri. Hvad betyder dette Ansvar? Det betyder jo til sidst kun dette, at naar vi have Ubehageligheder at sige, saa sige vi dem til Ministeren, som da, om han vil, atter lader dem gaa videre. I og for sig lever Ministeren hverken lykkeligere eller mindre lykkelig, om der er en Million mer eller mindre Overskud paa Statsbanerne. Direkte Ansvar i egentlig Forstand kan Mi-

nisteren i Reglen kun have for de umiddelbare Befalinger, han udsteder. Derimod kan han faktisk kun i begrænset Omfang svare for, hvorledes en Bedrift af denne Bestaffenhed i Enkelthederne gaar. Han kan gerne sige, at alt gaar godt; men han er i Virkeligheden ude af Stand til at sige god derfor. Jeg vil gaa endnu et Skridt videre og sige, at den Embedsmand, der i Administrationen følger næst efter Ministeren, nemlig Statsbanernes Generaldirektør, kan man heller ikke med fuld Foje paalægge et alt for vidtrækkende Ansvar. Det gaar ikke i en Statsadministration, saaledes som det kan gaa i en privat Forretning. Hele dette fast organiserede Embedshierarki er noget af det sejgeste og trøgeste at komme igennem. At søge at saa rettet Skendrian eller Stavanker, det vil man let komme til at finde er som at hugge i Biskelæder. Saa meget mere nødvendigt er det da, at man er sig bevidst, at der trænges til et skarpt Tilsyn, og naar ikke denne Erkendelse er levende hos Administrationens øverste Spids, falder selv den sidste Garanti bort. Naar derfor den ærede Minister stiger, som han sagde i Gaar, at alt i Statsbanedriften er udmærket, er, som det skal være, er fortroffeligt, at de Angreb, der rettes paa Administrationen, ere fuldstændig løse og upaalidelige, saa skal jeg ikke nægte, at jeg for mit Vedkommende vilde føle mig mere beroliget, om Ministerens Erklæring var gaaet ud just paa det modsatte. Vi vilde kunne være mere sikre paa, at alt var i Orden, hvis Ministeren var mindre sikker derpaa. Vi vilde kunne være mere trygge, hvis Ministeren følte sig mindre tryg. Vi ville kunne jøve mere roligt, hvis Ministeren jøv mindre roligt. Denaarvaagne Paapasjelighed, som er nødvendig for at ramme Fejl og Mangler, er ikke forenelig med Forvisningen om, at alt er, som det skal være; den enes kun med Overbevisningen om, at det er aldrig saa godt, at det ikke kunde og burde være bedre. Den ærede Minister har jo ikke længe staaet i Spidsen for denne Gren af Administrationen; det er mindre end et Aar siden, at han overtog denne Del af sit Ministerium. Hans Forgænger var en Mand, hvis gode Egenstaber jeg ofte har ydet fuld Anerkendelse, og som jeg, bortset fra al politisk Modtætning, altid har gjort mig en Glæde af at paastønne efter Fortjeneste. Det er derfor heller ikke nogen Forlejnelse, naar jeg stiger, at han var en Mand, der var tilbøjelig til at tage paa Tingene med en rund Haand; han brød sig mere om at saa Hestene til at løbe end om, at passe paa, hvordan de løb. Og saa var han jo i de